

QUICKSCAN FLORA- EN FAUNAWET DE LAAK-3 VATHORST

**Quickscan Flora- en faunawet
De Laak-3 Vathorst**

mw. P. Maas

QUICKSCAN FLORA- EN FAUNAWET DE LAAK-3 VATHORST

In opdracht van Ontwikkelingsbedrijf Vathorst Beheer BV, mei 2015

© 2015 Ecologisch Adviesbureau Viridis bv, Culemborg

Ecologisch Adviesbureau Viridis bv
Beesdseweg 3-18
4104 AW Culemborg
Tel: 0345 753 275
Email: info@bureau-iridis.nl
Website: www.bureau-iridis.nl
KvK: 110 557 87
BTWNR: NL 8212 39 119 B01
IBAN: NL46 TRIO 0198 4486 00

Tekst en samenstelling: mw. P. Maas, adviseur ecologie
Foto's in rapport: mw. P. Maas & mw. M. van Delft
Foto voorblad: Te ontwikkelen terrein De Laak-3
Vathorst te Amersfoort

Projectnummer: 2015-14
Wijze van citeren: Maas, P., 2015. Quicksan Flora- en
faunawet De Laak-3 Vathorst. Eco-
logisch Adviesbureau Viridis, Cu-
lemborg, PRNR-2015-14.

In opdracht van: Ontwikkelingsbedrijf Vathorst Be-
heer BV

Contactpersoon: dhr. R. Beniers, locatieontwikkelaar

Status: Definitief, 20-05-2015

Ondertekening: dhr. Th. de Jong

Paraaf:

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, fotokopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Ecologisch Adviesbureau Viridis bv, noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is.

Ecologisch Adviesbureau Viridis is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden, kaartmateriaal (Basis Registratie Topografie Kadaster 2013, tenzij anders wordt vermeld) inclusief getoonde begrenzingen of andere gegevens verkregen van Ecologisch Adviesbureau Viridis. De opdrachtgever vrijwaart Ecologisch Adviesbureau Viridis voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Omdat ecologisch onderzoek een momentopname is, kan de aanwezigheid van beschermde soorten soms niet worden uitgesloten of bevestigd. Daarnaast is de natuurwetgeving aan verandering en jurisprudentie onderhevig. Ecologisch Adviesbureau Viridis is mede om die redenen lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologische adviesbureaus. Hierdoor zijn wij zo goed mogelijk op de hoogte van de nieuwste ontwikkeling op het gebied van ecologie en wetgeving. Door de inzet van conform de wet ter zake kundige ecologen, waarborgen wij onze onderzoekskwaliteit. Wij zijn echter niet aansprakelijk voor de gevolgen van onverwacht verschijnende of verdwijnende flora of fauna, noch voor de gevolgen van veranderende wetgeving of jurisprudentie.

Inhoud

1	Inleiding	1	5	Resultaten en effectbeoordeling	9
1.1	Aanleiding en context	1	5.1	Omschrijving van het plangebied	9
1.2	Onderzoeksvragen	1	5.2	Vaatplanten	10
1.3	Leeswijzer	1	5.3	Grondgebonden zoogdiersoorten	10
2	Plangebied en werkzaamheden	3	5.4	Vleermuizen	10
2.1	Ligging van het plangebied	3	5.4.1	Verblijfplaatsen	10
2.2	Geplande werkzaamheden	3	5.4.2	Vaste vliegroutes	11
3	Wettelijk kader en beschermde soorten	5	5.4.3	Foerageergebied	12
3.1	Relevante natuurwetgeving	5	5.5	Vogels	12
3.2	Flora- en faunawet	5	5.6	Vissen	12
4	Onderzoeksmethode	7	5.7	Amfibieën	12
4.1	Literatuuronderzoek	7	5.8	Reptielen	13
4.2	Veldonderzoek	7	5.9	Ongewervelde diersoorten	13
4.3	Analyse	7	6	Conclusie en advies	15
			6.1	Beantwoording onderzoeksvragen	15
			6.2	Mitigerende maatregelen	15
			6.2.1	Vaste vliegroutes	15
			6.2.2	Rugstreeppad	16
			6.2.3	Broedvogels	16
			6.2.4	Algemene zorgverplichting	16
			6.3	Conclusie	16
			7	Literatuur	17

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en context

Gemeente Amersfoort is voornemens om te starten met de ontwikkeling van deelgebied Laak-3 in Vathorst te Amersfoort. In het deelgebied is de vestiging van Gym XL, een kerk, een P&R terrein ten behoeve van het Station Vathorst en woningbouw gepland. Uit recent uitgevoerde natuuronderzoeken in de naaste omgeving door onder andere Bureau Viridis is gebleken dat een deel van Laak-3 en de naaste omgeving een belangrijk gebied voor vleermuizen is.

De gewenste werkzaamheden kunnen mogelijk nadelige effecten op in het gebied en de directe omgeving voorkomende strikt beschermde plant- en/of diersoorten hebben. Indien dergelijke soorten aanwezig zijn worden mogelijk verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden. Door middel van een effectenanalyse moet worden onderzocht op welke wijze sprake is van negatieve effecten en hoe deze kunnen worden voorkomen. Mogelijk is het noodzakelijk een ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen voor de voorgenomen ontwikkelingen.

Ontwikkelingsbedrijf Vathorst Beheer BV hecht eraan de werkzaamheden conform de Nederlandse wetgeving te laten uitvoeren en wil daarom door middel van een quickscan onderzoek laten verrichten naar de aanwezigheid van strikt beschermde soorten. In dit kader is aan Ecologisch Adviesbureau Viridis gevraagd een dergelijk onderzoek uit te voeren naar het voorkomen van strikt beschermde plant- en diersoorten middels een verkennend natuurwaardenonderzoek. De toetsing aan de Flora- en faunawet is voor de Gym XL bindend en voor de overige voorgenomen ingrepen in het plangebied richtinggevend, d.w.z. dat er richtlijnen worden aangegeven voor de uitvoering van de overige werkzaamheden.

1.2 Onderzoeksvragen

Voorliggende rapportage geeft antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

- Zijn er in het onderzoeksgebied en de directe omgeving strikt¹ beschermde plant- of diersoorten en/of verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig of te verwachten?
- Ondervinden aanwezige strikt beschermde plant- of diersoorten negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en de benodigde werkzaamheden?
- Zo ja, is het mogelijk om optredende negatieve effecten op beschermde soorten te mitigeren? Zo ja, op welke wijze dient dit te geschieden?
- Is het te verwachten dat het noodzakelijk is om een ontheffing voor de Flora- en faunawet aan te vragen?

Voorliggend rapport geeft advies met betrekking tot de mogelijkheden om de geplande ruimtelijke ontwikkeling in overeenstemming met de Flora- en faunawet uit te voeren.

1.3 Leeswijzer

In voorliggende rapportage worden bovenstaande onderzoeksvragen beantwoord. In hoofdstuk 2 is het plangebied en de voorgenomen ingreep beschreven. In hoofdstuk 3 is het wettelijke kader met betrekking tot beschermde soorten in Nederland benoemd. In hoofdstuk 4 is de onderzoeksmethode beschreven. In hoofdstuk 5 zijn de onderzoeksresultaten gepresenteerd en is een effectenbeoordeling uitgevoerd. In hoofdstuk 6 zijn de conclusie en het advies beschreven. Tot slot is de geraadpleegde literatuur in hoofdstuk 7 opgenomen.

¹ Onder strikt beschermde plant- en diersoorten wordt in deze rapportage verstaan de soorten die opgenomen zijn in tabel 2 of tabel 3 van de Flora- en faunawet, in het bijzonder vleermuizen en jaarrond beschermde nestplaatsen.

2 Plangebied en werkzaamheden

2.1 Ligging van het plangebied

Het plangebied bestaat uit het deelgebied Laak-3 Vathorst. Het deelgebied is gelegen in Amersfoort. Het gaat om het deel tussen de Domstraat, Oeverweg, Scheidingsweg en A28 (Verbindingsweg). In figuur 1 is de ligging van het plangebied weergegeven. Deelgebied Laak-3 ligt momenteel nog braak.

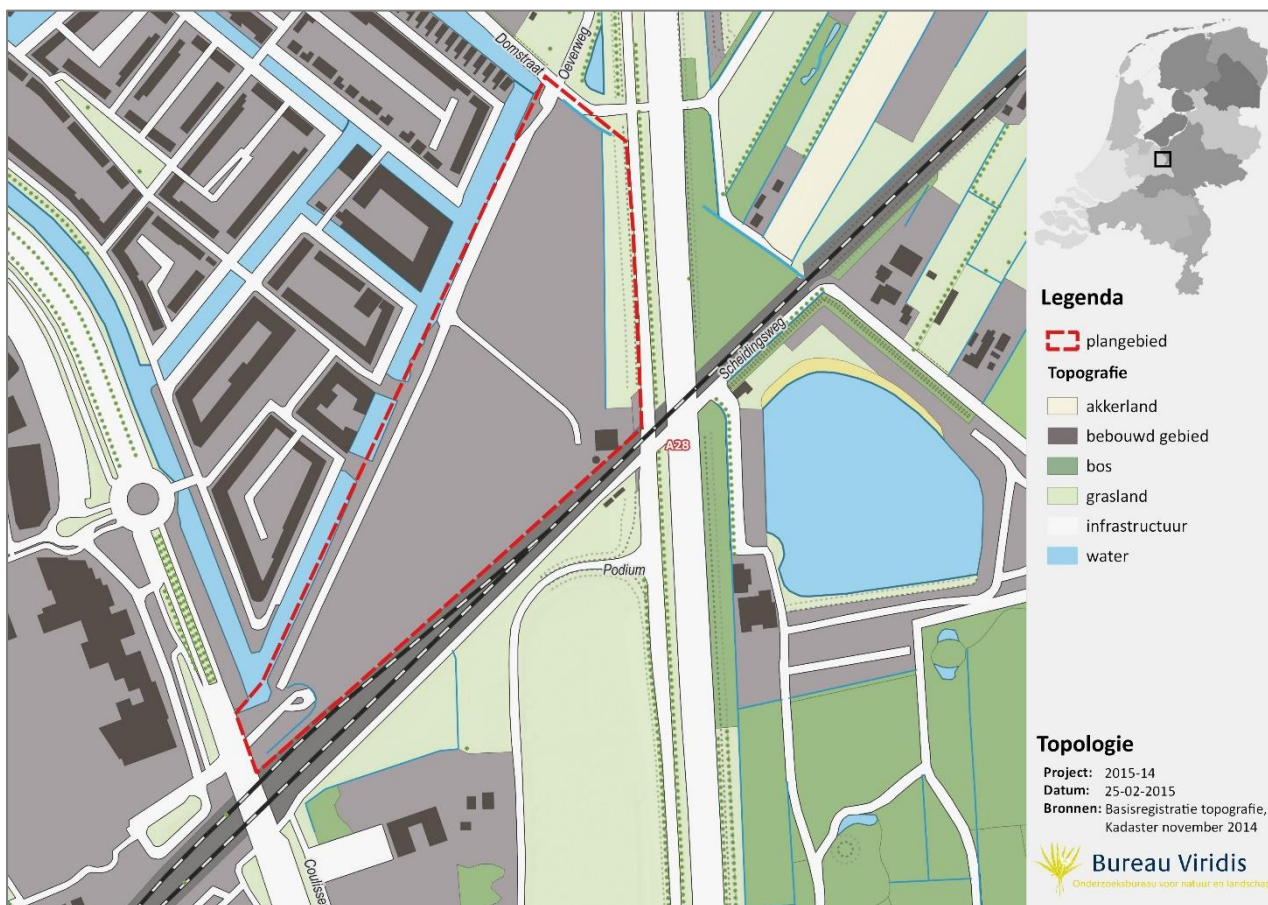
Aanvullend wordt een zone rond de begrenzing van het plangebied ook meegenomen in het onderzoek. Het gaat dan om de randen van het plangebied tot en met de Laak en de A28. Aan de andere zijde is de

bestaande bebouwing de begrenzing van het onderzoeksgebied.

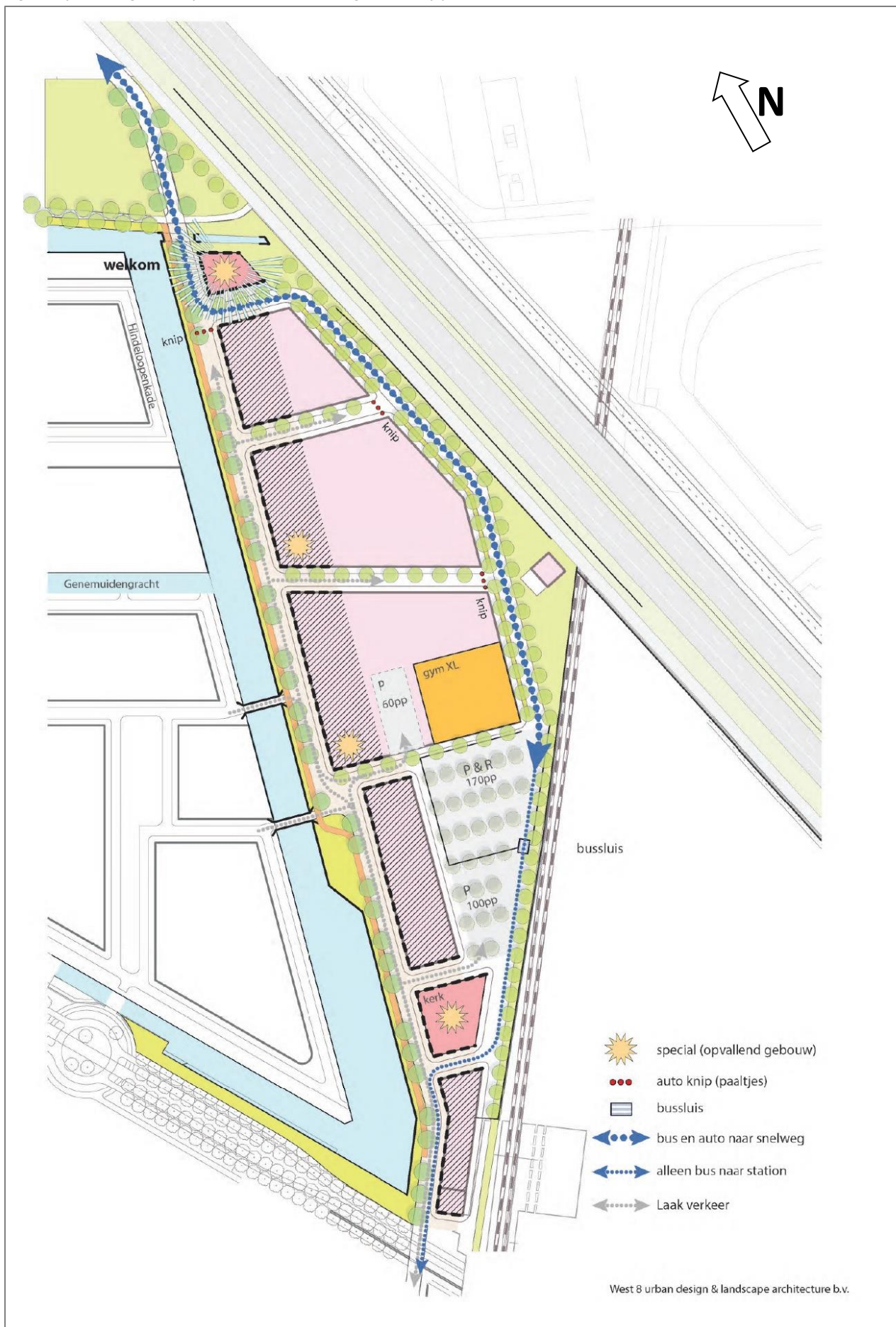
2.2 Geplande werkzaamheden

Gym XL is voornemens eind 2015 te starten met de bouw van hun vestiging binnen het plangebied. De precieze invulling van de overige bebouwing in deelgebied De Laak-3 Vathorst is nog niet geheel uitgewerkt. Wel is duidelijk dat mogelijke een kerk, een P&R terrein ten behoeve van het Station Vathorst en woningbouw wordt gerealiseerd. In figuur 2 is een indicatie van de plannen weergegeven.

Figuur 1 | Overzicht van de begrenzing van het plangebied Laak-3 Vathorst.

Figuur 2 | Inlichtingsontwerp De Laak-3 (niet noord-gericht; zie pijl).

3 Wettelijk kader en beschermde soorten

3.1 Relevante natuurwetgeving

De natuurwetgeving en het natuurbeleid in Nederland zijn ondergebracht in verschillende wetten en regels. De natuurwaarden in Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten worden beschermd door de Natuurbeschermingswet. Ook buiten deze beschermde gebieden zijn verschillende soorten planten en dieren beschermd door de Flora- en faunawet. Tenslotte bestaat in Nederland de Ecologische Hoofdstructuur, waarvoor de provincies beleid maken.

Mogelijk komen in het onderzoeksgebied strikt beschermde soorten voor. Om inzicht te verkrijgen is een quickscan in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk.

3.2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is alleen (met uitzondering van de zorgplicht) van toepassing op de in de wet aangegeven beschermde soorten. Dit zijn alle van nature in Nederland voorkomende zoogdiersoorten (met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle soorten amfibieën en reptielen, bepaalde soorten vissen (met uitzondering van soorten van de Visserijwet 1963) en alle van nature op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten. Bovendien is een aantal planten- en diersoorten aangewezen als zijnde beschermde soorten. De Flora- en faunawet bevat een aantal verbodsbepalingen om er voor te zorgen dat de in het wild levende soorten zoveel mogelijk 'met rust gelaten' worden.

Op 21 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur betreffende artikel 75 van de Flora- en faunawet van kracht geworden. Hierbij wordt onderscheid tussen de soorten aangebracht, waarbij onderstaande drie groepen worden onderscheiden.

➤ *Tabel 1: Algemene soorten*

Voor deze soorten geldt dat voor ruimtelijke ingrepen een vrijstelling wordt verleend. Er hoeft geen ontheffing van Art. 75 van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. Wel is op de ingrepen de zorgplicht van toepassing. De zorgplichtbepaling houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht neemt voor de in het wild levende planten en dieren, evenals voor hun directe leefomgeving.

In onderhavige rapportage wordt niet uitvoerig ingegaan op de voorkomende soorten uit tabel 1 van de Flora- en faunawet vanwege de geldende vrijstelling.

➤ *Tabel 2: Overige soorten*

Voor deze soorten geldt dat bij ruimtelijke activiteiten en voor werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud geen ontheffing Art. 75 van de Flora- en faunawet hoeft te worden aangevraagd, mits de activiteiten worden uitgevoerd volgens een door de Minister van EL&I goedgekeurde gedragscode. Zolang een dergelijke gedragscode nog niet is geformuleerd zijn werkzaamheden met effecten op deze soorten wel ontheffingsplichtig.

De soorten genoemd in tabel 2 van de Flora- en faunawet zijn in feite middelzwaar beschermd. Om de leesbaarheid van de rapportage te bevorderen wordt in de tekst geen verschil gemaakt tussen strikt en middelzwaar beschermde soorten. Deze categorieën worden beide aangeduid met 'strikt beschermd' omdat zonder gedragscode dezelfde mitigerende maatregelen genomen moeten worden om negatieve effecten op deze soorten te voorkomen. Indien relevant zal in de tekst onderscheid gemaakt worden tussen middelzwaar en strikt beschermde soorten. Dit is bijvoorbeeld zo als de werkzaamheden conform een goedgekeurde gedragscode worden uitgevoerd. In alle overige gevallen wordt enkel de term 'strikt beschermde soorten' gebruikt.

➤ Tabel 3: Bijzondere soorten

Dit zijn soorten die vermeld staan in bijlagen van de Habitatrichtlijn en alle vogelsoorten. Voor deze soorten geldt dat voor ruimtelijke ingrepen een ontheffing aangevraagd moet worden van Art. 75 van de Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud hoeft voor soorten van tabel 3 geen ontheffing Art. 75 van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd, mits de activiteiten worden uitgevoerd volgens een door de Minister van EZ goedgekeurde gedragscode.

In deze rapportage worden de soorten uit tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet aangeduid met de term 'strikt beschermde soorten'.

➤ Vogellijst

Alle inheemse vogelsoorten zijn strikt beschermd in het kader van de Flora- en faunawet. Tijdens het broedseizoen zijn ook de nesten van vogels beschermd. De Flora- en faunawet kent echter geen standaard periode voor het broedseizoen. In 2009 is de lijst aangepast met vogelsoorten waarvan de nesten het hele jaar door zijn beschermd (zie kader).

De meeste vogels maken elk jaar een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De wetgever verstaat onder vaste verblijfplaatsen van vogels ook nesten en holtes waar de vogels ook buiten de broedtijd regelmatig verblijven.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten

De meeste vogels gebruiken hun nest slechts eenmalig voor de voortplanting. Elk jaar bouwen de dieren een nieuw nest op meestal een andere locatie. Nesten van deze vogels zijn slechts gedurende het broedseizoen beschermd. Er zijn echter ook vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en waarop de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele jaar van toepassing zijn. Er worden 5 categorieën onderscheiden:

1. Vogels waarvan de nesten ook buiten het broedseizoen als vaste rust- en verblijfplaats gebruikt worden (voorbeeld: steenuil).
2. Koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: gierzwaluw en huismus).
3. Vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar en kerkuil).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. (voorbeeld: buizerd en ransuil).
5. De volgende vogelsoorten behoren tot deze categorie: vogels die weliswaar terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De nesten van deze soorten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, tenzij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

4 Onderzoeksmethode

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvragen een verkennend natuurwaardenonderzoek uitgevoerd. Hiermee wordt de ecologische waarde van het gebied in kaart gebracht. Zo wordt het voorkomen van en de waarde voor beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet bepaald.

Uit het onderzoek komt naar voren welke soorten te verwachten zijn en welke soorten daadwerkelijk aanwezig zijn. Het verkennend natuurwaardenonderzoek omvat zowel een literatuur- als een veldonderzoek. De gebruikte onderzoeksmethode wordt hieronder beschreven.

4.1 Literatuuronderzoek

Bij het literatuuronderzoek is gebruik gemaakt van reeds bekende verspreidingsgegevens van planten en dieren. Deze zijn o.a. afkomstig uit de database van Ecologisch Adviesbureau Viridis, zoals het rapport Actualisatie Natuurwaarden, Vathorst Noord (Steen & Jong, 2014). Aanvullend zijn verspreidingsatlassen van verschillende soortgroepen en verscheidene relevante websites geraadpleegd. Daarnaast heeft gemeente Amersfoort relevante literatuur aangeleverd, zoals de rapportages Monitoring vleermuizen Corlaer 2009, 2010 en 2012 (Brekelmans & Boonman, 2012) en Verspreidingsonderzoek flora en fauna Vathorst 2014 (Grutters & Andeweg, 2015). De resultaten van het literatuuronderzoek hebben uitgewezen welke beschermde soorten in de omgeving van het onderzoeksgebied verwacht kunnen worden.

4.2 Veldonderzoek

In aanvulling op het literatuuronderzoek is er een veldonderzoek uitgevoerd. Dit veldbezoek heeft plaatsgevonden op 16 januari 2015 en is door een

ecoloog van Bureau Viridis uitgevoerd. Bij het veldbezoek is op basis van geografische ligging, terre ingesteldheid en expert judgement beoordeeld of in het onderzoeksgebied beschermde soorten voorkomen. Ook is beoordeeld of voor beschermde soorten geschikte biotopen aanwezig zijn. Tijdens het veldonderzoek is het voorkomen van de soortgroepen vaatplanten, grondgebonden zoogdiersoorten, vleermuizen, vogels, vissen, amfibieën, reptielen en ongewervelde diersoorten onderzocht.

4.3 Analyse

De uit literatuurstudie en veldonderzoek verkregen verspreidingsgegevens zijn geanalyseerd om te onderzoeken of er bij de uitvoering van de werkzaamheden mogelijk verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden. Wanneer uit het verkennende natuurwaardenonderzoek blijkt dat de aanwezigheid van beschermde soorten niet kan worden uitgesloten en dat deze soorten (bijvoorbeeld vleermuizen) effecten kunnen ondervinden van de werkzaamheden, is het wellicht noodzakelijk aanvullend onderzoek uit te voeren.

Indien er sprake is van een conflictsituatie tussen de aanwezigheid van strikt beschermde soorten en de geplande ruimtelijke ingreep, is in onderhavige rapportage aangegeven welke mitigerende maatregelen genomen moeten worden om negatieve effecten op beschermde soorten te voorkomen.

Wanneer het nemen van maatregelen er niet voor zorgt dat negatieve effecten worden voorkomen of verzacht, zal een ontheffing nodig zijn op basis van artikel 75 van de Flora- en faunawet.

5 Resultaten en effectbeoordeling

5.1 Omschrijving van het plangebied

Het plangebied bestaat grotendeels uit braakliggend terrein, met slechts algemene plantensoorten. Er zijn in het plangebied zowel in het noordelijke als het zuidelijk gedeelte delen in gebruik als akkerland (o.a. voor het verbouwen van rogge). Het terrein rondom deze akkers is verruigd en bestaat uit grassen en ruigtekruiden.

In het noordoostelijke deel (ten noorden van de Warmtekrachtcentrale Vathorst) is een talud met gras gelegen. Hier zijn jonge bomen aangeplant. Het talud wordt van het plangebied gescheiden door een sloot. Het betreft een zeer smalle watergang met weinig tot geen ecologische waarden en biedt geen potentie voor het voorkomen van strikt beschermde soorten.

De noordzijde van het terrein wordt begrensd door de Laak. Hier is een voor vleermuizen waardevolle vliegroute aanwezig; met name door de duiker vliegen vele aantallen vleermuizen van hun verblijfplaats naar geschikt foerageergebied (o.a. Grutters & Andeweg, 2015). In de Laak is het voorkomen van de strikt beschermde vissoort kleine modderkruiper bekend (o.a. Steen & Jong, 2014).

Aan de zuidwestzijde in het plangebied zijn bollen ingepland, waar de eerste uitkomende bollen al zichtbaar zijn. Aan de zuidoostzijde van het plangebied zijn nog enige struwelen aanwezig (ten noorden van de fietsenstalling). In het zuiden van het plangebied wordt het terrein deels gebruikt voor de opslag van (bouw) materiaal.

Overzichtsfoto terrein.

Noordzijde van het plangebied.

Bekende vliegroute over de Laak en door de duiker.

Zuidzijde van het plangebied.

5.2 Vaatplanten

In de omgeving van het plangebied is vanuit de literatuur alleen het voorkomen van de strikt beschermde wilde marjolein bekend. Daarnaast zijn het voorkomen van de muurplanten tongvaren, steenbreekvaren en zwartsteel bekend vanuit de literatuur. In het plangebied zijn geen bijzondere of strikt beschermde plantensoorten waargenomen. Op basis van de gegevens van het literatuuronderzoek en de terreingesteldheid ter plaatse zijn strikt beschermde soorten niet te verwachten. Ondanks dat het veldonderzoek is uitgevoerd in een minder geschikte periode voor het inventariseren van planten, is op basis van grondsoort en terreingesteldheid beoordeeld dat het voorkomen van strikt beschermde plantensoorten uitgesloten is.

Effectbeoordeling vaatplanten

In het plangebied zijn geen strikt beschermde plantensoorten of geschikte standplaatsen aanwezig. Door de ontwikkeling van het terrein zijn geen negatieve effecten op strikt beschermde plantensoorten te verwachten. Er hoeven geen mitigerende maatregelen genomen te worden.

5.3 Grondgebonden zoogdiersoorten

Vanuit de literatuur is het voorkomen van strikt beschermde boommarter in de wijdere omgeving van het plangebied bekend, echter is deze waarneming gedateerd. Ook een waarneming van het voorkomen van de strikt beschermde bever in 't Hammetje is gedateerd. Nader onderzoek naar het voorkomen van boommarter en bever heeft geen recente waarnemingen of verse sporen opgeleverd. Het voorkomen van deze strikt beschermde soorten in de omgeving van het plangebied is dan ook niet aannemelijk. In het plangebied zijn alleen waarnemingen gedaan van mol en konijn. Van konijn zijn alleen oude sporen waargenomen, het terrein biedt voor deze soort weinig geschikte schuilgelegenheid. Door het ontbreken van geschikte beschutting op het terrein is het plangebied geheel ongeschikt als essentieel leefgebied van strikt beschermde grondgebonden zoogdiersoorten. Gezien de terreingesteldheid is het derhalve uitgesloten dat strikt beschermde grondgebonden zoogdiersoorten ter plaatse voorkomen.

Effectbeoordeling grondgebonden zoogdiersoorten

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van het leefgebied van strikt beschermde grondgebonden zoogdiersoorten. Het is uitgesloten dat de voorgenomen ruimtelijke ingrepen op het terrein negatieve effecten heeft op strikt beschermde grondgebonden

zoogdiersoorten. Er hoeven geen mitigerende maatregelen genomen te worden om negatieve effecten van de ingreep op strikt beschermde grondgebonden zoogdieren te voorkomen.

5.4 Vleermuizen

Bij het gebruik van het landschap door vleermuizen wordt kan onderscheid gemaakt worden in vaste verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied. Op basis van literatuuronderzoek is het bekend dat er in de directe omgeving van het plangebied vleermuizen voorkomen. Uit eerdere onderzoeken zijn acht soorten vleermuizen verspreid foeragerend waargenomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger en een enkele franjestaart. Gewone grootoorvleermuis en franjestaart zijn echter tijdens de veldonderzoeken in 2014 niet waargenomen.

5.4.1 Verblijfplaatsen

In de directe omgeving van het plangebied zijn vele vaste rust- en verblijfplaatsen van met name gewone dwergvleermuizen bekend. Deze bevinden zich o.a. ten westen van het plangebied in Buurtsdijk. In het plangebied biedt alleen het gebouw van de Warmtekrachtcentrale Vathorst voor vleermuizen geschikte verblijfsmogelijkheden. Aan het gebouw of het gebruik daarvan worden in de voorgenomen ontwikkeling van het terrein geen aanpassingen gedaan. Het is daarmee uitgesloten dat de voorgenomen ontwikkeling van het terrein leidt tot verstoring van vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen.

Warmtekrachtcentrale Vathorst in het plangebied.

Effectbeoordeling verblijfplaatsen

Er worden in het plangebied geen ingrepen gedaan die effect hebben op vaste verblijf- en/of rustplaatsen van vleermuizen. Het is uitgesloten dat de ingreep

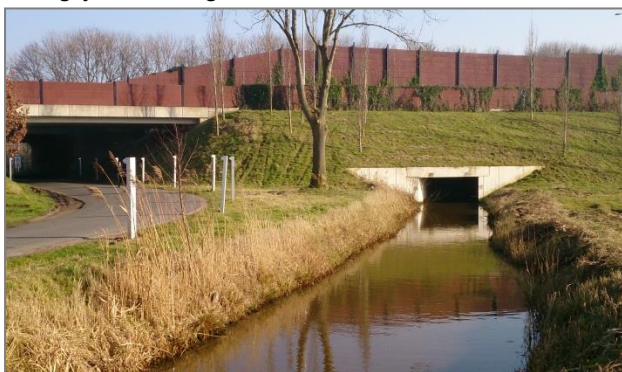
leidt tot verstoring van vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen. Er zijn geen mitigerende maatregelen noodzakelijk om negatieve effecten te voorkomen en/of uit te sluiten.

5.4.2 Vaste vliegroutes

Vleermuizen oriënteren zich 's nachts door middel van echolocatie. Ze zenden ultrasone geluiden uit. De terugkaatsende geluiden van bijvoorbeeld gebouwen, struiken of bomen geven de dieren een beeld van de omgeving. Om deze reden vliegen de vleermuizen vaak langs opvallende oriëntatiepunten, een rij bomen, langs rietkragen, langs huizenrijen, etc. Als vleermuizen van zo'n route gebruik maken spreken we van een vliegroute.

Uit de literatuur is het bekend dat De Laak een belangrijke vliegroute is voor de watervleermuis. Er is van deze soort een grote kolonie bekend in het Hoevelakense Bos. De kolonie vliegt massaal uitsluitend middels de duiker van De Laak onder de A28 door. In de jaren 2005 tot 2012 zijn hier vele watervleermuizen doortrekkend waargenomen. In 2014 zijn op één enkele avond zelfs ruim 250 watervleermuizen geteld. Ook passeerden tijdens deze avond 80 gewone dwergvleermuizen, 30 ruige dwergvleermuizen en 10 onbekende dwergvleermuizen. Een klein deel van de watervleermuizen en dwergvleermuizen vliegt richting het Hammetje, maar het grootste deel vliegt via De Laak richting het westen door. De meeste vleermuizen slaan af bij de kruisende watergangen voor de fietsbrug en verspreiden zich over de Buurtsdijk.

Belangrijke vaste vliegroute door de duiker over de Laak.

Binnen het plangebied zijn geen vaste vliegroutes van vleermuizen bekend. Tijdens het veldbezoek zijn er alleen mogelijkheden langs het talud langs de Verbindingsweg en de A28 vastgesteld. Hier is een lijnvormige structuur van bomen aanwezig, de bomen hebben allen een diameter van >15 centimeter (gemeten

op borsthoogte). Voor de aanleg van de huidige Verbindingsweg was hier een vliegroute aanwezig. Het is echter, gezien dat uit eerder recent onderzoek niet bekend is dat vleermuizen hier langs afbuigen nadat ze door de duiker over de Laak zijn gevolgen, en gezien de geringe omvang van de bomen op dit moment, niet aannemelijk dat hier momenteel een belangrijke vliegroute aanwezig is. De zone is aangewezen als ecologisch waardevolle verbindingzone.

Aangeplante bomen op het talud van de Verbindingsweg.

Effectbeoordeling vaste vliegroutes

Vliegroutes van vleermuizen kunnen verstoord worden door o.a. blokkades of het onderbreken van bestaande vliegroutes of door het verlichten van bestaande vliegroutes.

In het plangebied worden geen ingrepen gedaan die de vliegroutes fysiek aantasten, bijvoorbeeld door het verwijderen van geschikte laanstructuren of door het afichten van de duiker of het vergraven de loop van de Laak. Het is echter redelijk om aan te nemen dat wanneer het gebied ontwikkeld wordt, er naast bebouwing ook verlichting van het terrein gerealiseerd wordt, bijvoorbeeld door het plaatsen van lantaarnpalen. Daarnaast zullen er in de toekomstige situatie ook andere verlichtingsbronnen op het terrein te verwachten zijn, zoals verlichting in en aan woningen en/of tuinen en verlichting door en voor aan- en afrijdend verkeer. De ontsluiting van het terrein vindt deels plaats aan de Oeverweg ten westen van het plangebied en de kruising met de Domstraat ten noorden van het plangebied.

Watervleermuizen zijn zeer gevoelig voor verstoring door licht. Gezien het belang van de vaste vliegroute door duiker over de Laak ten noorden van het plangebied, is het van belang zeker te stellen dat de voorgenomen ingreep geen afbreuk doet aan de functionaliteit van zowel deze vliegroute als de lijnvormige

structuur langs de Verbindingsweg. Het is daarom van belang te voorkomen dat de duiker en de Laak of de ecologische waardevolle verbindingzone verlicht worden. Indien de duiker en/of de Laak wel verlicht worden zullen de watervleermuizen deze plaatsen daarom mijden en is sprake van significante aantasting van de vliegroute. In het geval de ecologisch waardevolle verbindingzone verlicht wordt, wordt afbreuk gedaan aan de beoogde functionaliteit van de aangeplante bomenlaan langs de Verbindingsweg.

5.4.3 Foerageergebied

Uit het natuuronderzoek in 2014 is vastgesteld dat een groot deel van de watervleermuizen boven de watergangen in de Buurtsdijk foerageren. In de wijk zijn ca. 120 watervleermuizen foeragerend aangetroffen. Daarnaast zijn vele gewone en ruige dwergvleermuizen foeragerend waargenomen in de wijk. Ook foerageren veel watervleermuizen, gewone en ruige dwergvleermuizen ter hoogte van het verbrede deel van De Laak.

Binnen de grenzen van het plangebied kan ook door vleermuizen gefoerageerd worden. Gezien de aantallen vleermuizen die foeragerend boven de watergangen in de Buurtsdijk, de Laak en 't Hammetje zijn waargenomen en de terreingesteldheid van het plangebied, is het duidelijk dat het plangebied geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen betreft.

Effectbeoordeling foerageergebied

Het plangebied zelf is geen onderdeel van een essentieel foerageergebied. Het is uitgesloten dat de ingreep leidt tot een aantasting van belangrijk foerageergebied van vleermuizen. Er zijn geen mitigerende maatregelen noodzakelijk om negatieve effecten op het foerageergebied van vleermuizen te voorkomen.

5.5 Vogels

Er zijn geen jaarrond beschermde nestplaatsen van vogelsoorten binnen of direct rondom het plangebied aanwezig. Ondanks het terrein open is en er vrijwel alleen korte vegetatie aanwezig is, kunnen enkele vogelsoorten op het terrein tot broeden komen.

Er zijn nog enige opgaande struwelen op het terrein aanwezig. Hier kunnen algemene vogels tot broeden komen. Vogelnesten zijn strikt beschermd gedurende de periode dat de nesten in gebruik zijn. Het is in de praktijk niet mogelijk een ontheffing te krijgen voor het verstoren van deze nesten.

Effectbeoordeling vogels

Jaarrond beschermde nesten van vogels zijn niet aanwezig. Er zijn derhalve geen negatieve effecten van de voorgenomen werkzaamheden op jaarrond beschermde nesten te verwachten.

Indien de werkzaamheden binnen het broedseizoen worden uitgevoerd, kunnen mogelijk broedende vogelsoorten verstoord worden. Het is dan niet zondermeer uitgesloten dat zij door de (uitvoering van de) werkzaamheden verstoord worden. Er zijn daarom mitigerende maatregelen noodzakelijk om het verstoren van broedgevallen te voorkomen.

5.6 Vissen

Rondom het plangebied komen verschillende watergangen voor. Vanuit de literatuur is het voorkomen van strikt beschermde vissoorten bekend. Vooral de Laak die de noordkant van het onderzoeksgebied begrensd is vaak onderzocht vanwege baggerwerkzaamheden. Voor de voorgenomen ontwikkeling van het terrein worden er geen ingrepen gedaan aan de voor vissen geschikte biotoop.

Effectbeoordeling vissen

De aanwezige watergangen rondom het plangebied zijn geschikt voor het voorkomen van strikt beschermde vissoorten. Er worden echter geen werkzaamheden aan de aanwezige watergangen verricht. Er zijn derhalve geen negatieve effecten van de ingreep op strikt beschermde vissoorten te verwachten.

5.7 Amfibieën

Vanuit literatuur is in de ruimere omgeving van het plangebied het voorkomen van strikt beschermde poelkikker, heikikker en rugstreeppad bekend. Andere strikt beschermde amfibieën zijn niet uit de directe omgeving bekend en worden ook niet verwacht in het gebied. Tijdens veldonderzoek in 2014 in de directe omgeving van het plangebied zijn geen strikt beschermde amfibieën waargenomen. Er zijn alleen algemeen voorkomende amfibieën waargenomen, waaronder gewone pad, bruine kikker, bastaardkikker, meer-kikker en kleine watersalamander.

In het plangebied worden geen ingrepen gedaan aan de voor amfibieën geschikte watergangen. Daarnaast is het terrein weinig geschikt als landbiotoop vanwege het ontbreken van geschikte schuilmogelijkheden. Voor de opportunistische strikt beschermde rugstreeppad is het terrein echter wel geschikt als voortplantingsbiotoop. De habitat van de rugstreeppad

laat zich omschrijven als onbeschaduwde, laagbegroeide terreinen. Braakliggende bouwterreinen, groeven en zand- en kleiafgravingen vormen een ideaal leefgebied voor de rugstreeppad. Vaak is een goed vergraafbare bodem aanwezig en is er bouw materiaal om onder te schuilen. Regenplassen en sporen van zware voertuigen waar regenwater in is blijven staan, vormen ideaal voortplantingswater: ondiep, snel opwarmend en zonder concurrentie van andere amfibieën of van waterinsecten. De dieren wisselen gemakkelijk van verblijfplaats. In Nederland kan de rugstreeppad gedurende een lange periode eieren afzetten: van half april tot en met september.

Geschied voortplantingswater voor de rugstreeppad.

Effectbeoordeling amfibieën

Het is niet te verwachten dat de ruimtelijke ontwikkeling negatieve effecten heeft op strikt beschermde amfibiesoorten of het geschikte habitat. Voor het onderhavige project is het echter aan te bevelen om rekening te houden met rugstreeppad in het plangebied. Het is in dit kader namelijk aan te bevelen om mitigerende maatregelen te nemen om vestiging van de rugstreeppad op het terrein op voorhand te voorkomen en zo negatieve effecten te uit te sluiten.

5.8 Reptielen

Gelet op de kwaliteiten van de directe omgeving, de huidige verspreiding van reptielen in Nederland en de eisen die reptielen stellen aan hun leefgebied is het niet reëel om strikt beschermde reptielsoorten nabij of binnen de begrenzing van het plangebied te verwachten.

Effectbeoordeling reptielen

Het onderzoeksgebied is van geen enkele ecologische waarde voor reptielen. Het is derhalve uitgesloten dat de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten veroorzaken op strikt beschermde reptielsoorten.

5.9 Ongewervelde diersoorten

Het voorkomen van strikt beschermde ongewervelde diersoorten uit de soortgroepen dagvlinders, libellen, sprinkhanen, mieren, kevers, kreeften of slakken zijn vanuit de literatuur niet bekend. Dergelijke strikt beschermde ongewervelde diersoorten, zoals dagvlinders en libellen, stellen zeer specifieke eisen aan hun biotoop. In het plangebied zijn geen geschikte biotopen voor deze soorten aanwezig. Zij worden daarom niet verwacht.

Effectbeoordeling ongewerveld diersoorten

Gezien de ligging en terreingesteldheid van het plangebied worden strikt beschermde ongewervelde diersoorten niet verwacht. Het is er uitgesloten dat negatieve effecten te verwachten zijn.

6 Conclusie en advies

6.1 Beantwoording onderzoeksvragen

- *Zijn in het plangebied en de directe omgeving strikt beschermde soorten en/of verblijfplaatsen aanwezig of zijn deze op basis van aanwezige geschikte biotopen te verwachten?*

Nee, in het plangebied zijn geen strikt beschermde planten of dieren of voor hun geschikte standplaatsen en/of biotopen vastgesteld of te verwachten.

In de directe omgeving rondom het plangebied zijn wél verblijfplaatsen, vaste vliegroutes en foerageergebied van meerdere vleermuissoorten aanwezig. Daarnaast kunnen algemene vogelsoorten tot broeden komen in de directe omgeving van het plangebied. Het voorkomen van rugstreeppad in de omgeving van het plangebied is bekend vanuit de literatuur. Omdat de rugstreeppad een typische pionierssoort is, die snel geschikte locaties kan bezetten, kan niet worden uitgesloten dat zij op een later moment op het terrein aanwezig is.

- *Ondervinden aanwezige strikt beschermde plant- of diersoorten negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en de benodigde werkzaamheden?*

Ja, de aanwezige strikt beschermde diersoorten in de directe omgeving van het plangebied kunnen negatieve effecten ondervinden van de werkzaamheden die in de aanlegfase worden uitgevoerd en van de herinrichting van het terrein.

De werkzaamheden in het plangebied en de herinrichting van het terrein kunnen negatieve effecten hebben op aanwezige vliegroutes van vleermuizen, broedvogels, indien gewerkt wordt in het algemene broedseizoen en op rugstreeppadden, indien zij het terrein koloniseren. Er zijn geen negatieve effecten van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling in het plangebied te verwachten op vaste rust- en/of verblijfplaatsen van vleermuizen of essentieel foerageergebied van vleermuizen.

- *Zo ja, zijn er mitigerende maatregelen te nemen om deze effecten te voorkomen of te verzachten?*

Er zijn een aantal mitigerende maatregelen mogelijk, en noodzakelijk, om effecten zo veel als mogelijk uit te sluiten en/of te verzachten. Verstoring van vliegroutes door uitstralende verlichting moet voorkomen worden. Het verstoren van broedgevallen moet voorkomen worden gedurende de periode dat het nest in gebruik is. De vestiging van rugstreeppad dient voorkomen te worden. Daarnaast mogen algemeen beschermde soorten niet opzettelijk verwond en gedood worden; er dient derhalve invulling gegeven te worden aan de algemene zorgverplichting.

- *Is het te verwachten dat het noodzakelijk is om een ontheffing voor de Flora- en faunawet aan te vragen?*

Nee, indien mitigerende maatregelen op een juiste wijze worden genomen, zijn ze afdoende effectief om te stellen dat de uitvoering van de werkzaamheden en de ontwikkeling van het plangebied niet leidt tot significant negatieve schade aan strikt beschermde soorten of leidt tot een aantasting van de huidige staat van instandhouding van deze soorten.

6.2 Mitigerende maatregelen

Onderstaand zijn de te nemen mitigerende maatregelen beschreven om een eventuele overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen en/of uit te sluiten.

6.2.1 Vaste vliegroutes

Om te waarborgen dat vaste vliegroutes van vleermuizen niet verstoord worden door de werkzaamheden en herinrichting van het terrein, worden de volgende mitigerende maatregelen geadviseerd:

- Verstoring van de vaste vliegroute van vleermuizen over de Laak door verlichting moet voorkomen worden door aan de noordzijde van het plangebied een fysieke afscheiding tussen de Laak en de geplande woningbouw aan te brengen, bijvoorbeeld een wal, kunstscherp of zandlichaam, of door voldoende afstand te houden tussen de waltergang en de geplande woningbouw.

- Daarnaast is het van belang zeker te stellen dat de voorgenomen ingreep geen afbreuk doet aan de functionaliteit van de ecologisch waardevolle verbindingzone langs de Verbindingsweg.
- Er mag aan de noordzijde en oostzijde van het plangebied geen gebruik gemaakt worden van hoge verlichtingspunten. Daarnaast dient de gekozen verlichting weinig-uitstralend te zijn (objectgericht) en bij voorkeur vleermuisvriendelijk.
- Omdat het ontwerp voor de verdere inrichting nog niet geconcretiseerd is, moet in overleg met een ter zake kundige ecooloog worden afgestemd op welke wijze verstoring van de vaste vliegroute van vleermuizen over de Laak voorkomen wordt en op welke wijze voorkomen kan worden dat er door de ingrepen in het gebied afbreuk gedaan wordt aan de beoogde functionaliteit van de aangeplante bomen langs de Verbindingsweg.
- De gekozen maatregelen dienen in het definitieve ontwerp voor de inrichting van het plangebied worden vastgelegd.

6.2.2 Rugstreeppad

Om het doden en verwonden van rugstreeppadden of hun eieren of larven te voorkomen, worden de volgende mitigerende maatregelen geadviseerd:

- De vestiging van de rugstreeppad moet voorkomen worden. Dit kan gedaan worden door het tegen gaan van de vorming van ondiepe waterplassen. Spoorvorming door zwaar materieel kan voorkomen worden door gebruik te maken van rijplaten.

6.2.3 Broedvogels

Het verstoren van broedende vogels is ten alle tijden niet toegestaan en in overtreding met de Flora- en faunawet. In dit kader worden de volgende mitigerende maatregelen geadviseerd:

- De start werkzaamheden vindt bij voorkeur buiten broedseizoen vogels plaats. Indien de start van de werkzaamheden plaatsvindt in het broedseizoen, moet het terrein gecontroleerd worden op de aanwezigheid van broedende vogels.
- Indien broedende vogels aanwezig zijn, zal in overleg met een ter zake kundige ecooloog worden bepaald welke afstand tot de broedlocatie aangehouden moet worden.
- Wanneer verstoring niet voorkomen kan worden, zal het werk uitgesteld moeten worden tot de jonge vogels zijn uitgevlogen en het nest niet meer gebruikt wordt.

6.2.4 Algemene zorgverplichting

Vanuit de Flora- en faunawet geldt een algemene zorgverplichting (Artikel 2 van de Flora- en faunawet). Om invulling te geven aan deze zorgverplichting is de volgende mitigerende maatregel noodzakelijk:

- Tijdens de werkzaamheden dient de aannemer te letten op aanwezigheid van beschermde planten en dieren en te voorkomen dat deze gedood, verwond of onnodig aangetast worden.
- De werkzaamheden worden uitsluitend uitgevoerd met apparatuur die de minste schade aan flora en fauna aanricht.
- Bij grondwerkzaamheden wordt uitsluitend één kant opgewerkt, zodat dieren kunnen vluchten.
- De uitvoering van de mitigerende maatregelen dient onder begeleiding van of in overleg met een ter zake kundige ecooloog te worden uitgevoerd.

6.3 Conclusie

De realisatie van de vestiging van Gym XL in het plangebied, waarbij de werkzaamheden in oktober 2015 gestart worden, zal niet leiden tot een overtreding van de Flora- en faunawet. Voor deze ingreep hoeven geen mitigerende maatregelen ten aanzien van vaste vliegroutes van vleermuizen, het voorkomen van de vestiging van rugstreeppadden en broedvogels genomen te worden. Een ontheffing van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

Voor de overige inrichting van het plangebied geldt dat de aanwezige of te verwachten soorten mogelijk negatieve effecten van de werkzaamheden kunnen ondervinden. Door het uitvoeren van de beschreven mitigerende maatregelen worden negatieve effecten op deze soorten voorkomen en is het de verwachting dat de ontwikkeling in overeenstemming met de Flora- en faunawet kan worden uitgevoerd.

Omdat het ontwerp voor de verdere inrichting van het terrein nog niet geconcretiseerd is, is het noodzakelijk een ter zake kundige ecooloog in de verdere planvorming te betrekken. Indien het definitieve ontwerp slechts minimaal afwijkt van het getoetste conceptontwerp, zijn de beschreven mitigerende maatregelen afdoende om negatieve effecten zo veel als mogelijk te voorkomen. Indien het definitieve ontwerp echter essentieel afwijkt van het getoetste conceptontwerp, kan een nieuwe toetsing aan de Flora- en faunawet noodzakelijk zijn. Indien het dan niet mogelijk is om alle negatieve effecten te voorkomen, kan het noodzakelijk zijn om een ontheffing aan te vragen van de Flora- en faunawet.

7 Literatuur

- Assema, R. van, 2011.
Amersfoort 't Hammetje, 4 februari 2011, melding bever – sporenonderzoek.
- Brekelmans, F.L.A. & Boonman, M., 2012.
Monitoring vleermuizen Corlaer 2009, 2010 en 2012. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Broekhuizen, S., Hoekstra, B., Van Laar, V., Smeenk, C. & Thissen, J.B.M., 1992.
Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Uitgeverij KNNV, Utrecht.
- Grutters, M.A.J. & Andeweg, R.W.G., 2015.
Verspreidingsonderzoek flora en fauna Vathorst 2014, gemeente Amersfoort. bureau Stadsnatuur Rotterdam. bSR-rapport 245 (concept).
- Jong, T., de, 2005.
Vleermuizen in Vathorst – Corlaer. In opdracht van Gemeente Amersfoort. Bureau Viridis, Culemborg.
- Steen, W.A. & Jong, T. de, 2014.
Actualisatie Natuurwaarden, Vathorst Noord. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg.
- SVP Architectuur en Stedenbouw, 2014.
Model Laak-3 Amersfoort, projectnummer 2916A, model F, datum 18-12-2014.
- Vries, E. de, & Lindenholtz, J.G., 2008.
Natuurtoets Vathorst-Noord. EcoGroen Advies B.V., Zwolle.
- Wal, S. van der & Brekelmans, F., 2014.
Vleermuisstand van Amersfoort. Publicatie is tot stand gekomen i.s.m. de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl), in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- West 8 urban design & landscape architectre b.v, 2015.
Inrichtingsontwerp Laak-3, informatie verkregen via Ontwikkelingsbedrijf Vathorst Beheer BV, d.d. 20-05-2015 (zie figuur 2).
- Zoogdiervereniging, 2014
Verspreidingsgegevens van inheemse zoogdieren via www.zoogdiervereniging.nl. De website is voor het laatst geraadpleegd op 23-12-2014.